

1436-VIII [Електронний ресурс] // ВВР України. – 2016. – № 24. – ст. 243. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>

2. Терюханова І. Зайнятість інвалідів : реалії та перспективи / І. Терюханова // Україна : аспекти праці. – 2007. – № 1. – С. 3-8.

3. Козачук О. Соціально-економічне становище інвалідів в Україні та проблеми їх соціального захисту за умови трансформації економіки / О. Козачук // Україна : аспекти праці. – 2005. – № 4. – С. 12–16.

4. Купалова Г., Лесько О. Зайнятість та професійна реабілітація осіб з обмеженими фізичними можливостями: проблеми і шляхи вирішення / Г. Купалова, О. Лесько // Україна: аспекти праці. – 2004. – № 5. – С. 4–11.

***ШВЕД В.В.**, кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри економіки та менеджменту
Вінницький інститут Університету «Україна»;
ЗАКЛАДНИЙ О.А., викладач кафедри економіки
та підприємництва ПрАТ «ВНЗ «МАНІП»*

DOI: 10.58521/978-966-924-433-8-2017-216-44-47

СТВОРЕННЯ ТЬЮТОРСЬКИХ ОСВІТНИХ ЦЕНТРІВ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ

На відміну від зарубіжних країн, тьюторство в Україні знаходиться на етапі становлення, впровадження і розвитку.

Тьютор, по суті, це та людина, яка створює умови для складання та реалізації індивідуальної освітньої програми студента. Тьютор є десь посередником між педагогом і студентом. Він відстежує і аналізує інтереси і здібності студента, тобто що в навчальній програмі дається важко, а до чого є здібності. Таким чином, студенту дають необхідні знання виходячи з його власних інтересів.

Тьютор, на нашу думку, повинен бути керівником процесу заочно-дистанційного навчання і організатором інтерактивної взаємодії та співробітництва. Проте у вітчизняних системах дистанційного навчання досі розмежуються функції викладача-розробника і тьютора. Функції тьютора в роботі зі студентами в системі дистанційного навчання наведені на рис. 1.

Дистанційне навчання, в свою чергу, це форма навчання, при якій викладач і студент фізично розділені в часі або просторі, що відрізняється від заочної форми навчання застосуванням дистанційних технологій.

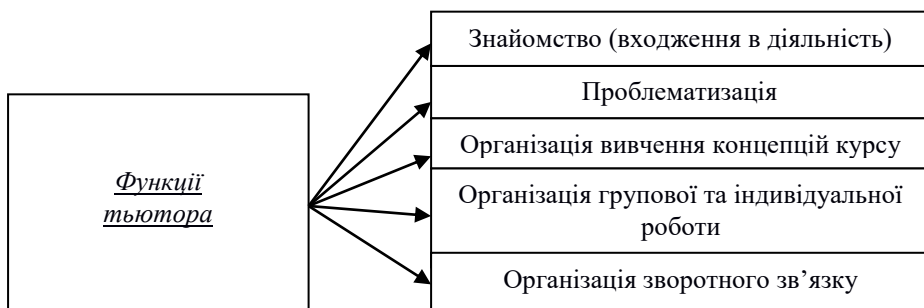

Рис. 1. Функції тьютора в роботі зі студентами в системі дистанційного навчання

Щоб поглибити свої знання за обраним напрямом, студенти часто починають трудову діяльність вже в стінах вузу. Брак часу на теоретичне навчання компенсується досвідом роботи, придбаним на робочих місцях і допомогою тьюторів.

На основі обраної індивідуальної освітньої траєкторії студенти з різним рівнем базової підготовки можуть навчатися відповідно до свого темпу засвоєння знань і концентруватися на вивченні певних областей своєї майбутньої діяльності, для більш повної самореалізації на ринку праці.

Важливими чинниками, що забезпечують успішність діяльності тьютора є його професіоналізм, широта наукового світогляду, рівень застосування інформаційних технологій, знання психології, організаторські здібності. Тьютор повинен володіти глибокими знаннями в різних областях дисципліни викладання, так як особливістю його діяльності є робота в режимі реального часу, в тісному контакті з учнем.

Відзначимо, що частина студентів може навчатися самостійно, не вдаючись до допомоги тьюторів. Однак, при нестачі часу на самостійну роботу або при серйозних прогалинах в базовій підготовці, тьютори затребувані. У зв'язку з цим очевидна необхідність включення в освітню програму, при підготовці або перепідготовці викладачів, курсів навчання за тьюторською програмою.

На наш погляд, тьюторство в Україні необхідне саме в інклюзивній освіті. Тьюторський супровід є необхідним компонентом в побудові нової моделі освітнього простору і успішної реалізації моделі соціальної інклюзії дітей з особливими освітніми потребами. Потрібно готувати тьюторів для роботи з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

Основним напрямом впровадження тьюторства в Україні є створення тьюторських освітніх центрів. Тьюторський освітній центр – адміністративно-управлінський структурний підрозділ навчального закладу, в сферу діяльності якого входить кар’єрне орієнтування студентів, організація їх практики і проектної діяльності, а також організація наставницької допомоги студентам, які відчують проблеми з навчанням.

Тьюторські технології допомагають організувати роботу з особистим інтересом (потребою) студента і перекладом індивідуального інтересу підопічного в спонукання до конкретної діяльності. До цих технологій можна віднести: технології проектування, дослідницькі методи, дебати, освітній туризм, портфоліо, розвиток критичного мислення при читанні і листі, творчі майстерні, технології відкритого простору, соціокультурні ігри і т.д. Тьютор використовує і цілий пакет технологій, які активно використовуються в педагогічній психології – питально-відповідні технології, технології рефлексивних сесій, технології активного слухання, технології модерації. Однак ключовим інструментом тьютора можна назвати питання і вміння тьютора з ним працювати.

Таким чином, тьюторський центр повинен бути створений з метою інформаційно-консультаційного забезпечення та здійснення контролю за самостійною роботою студентів.

Проте існує багато проблем, пов’язаних з впровадженням тьюторства в навчальних закладах. Основним питанням, яке спливає на твердження «потрібно впровадження тьюторства», це питання: «Кому?», «Навіщо?». А оскільки нічого не буває безкоштовно і за все треба платити – «Скільки це буде коштувати?», «Хто буде платити?». І так буде до тих пір, поки навчальний заклад, а не міністерство вирішить, що необхідні тьютори і заклад має на це засоби. У людей немає грошей, щоб оплачувати додаткові послуги. Навіть, якщо вони потрібні.

Сама по собі ідея тьюторства – одна з тисяч можливих (корисних, потрібних) ідей. І на роль першорядної важливості претендувати не може. Просто данина моді, ніяк не підкріплена насамперед фінансово.

Переконувати в необхідності тьюторів треба не викладачів, а міністерство фінансів. А там, швидше за все, дадуть відповідь так: «У межах фонду заробітної плати». Будь-яка нова ідея, до якої не готові ті, кому доведеться її реалізовувати, викликає природні реакції відторгнення і протесту, вони не надумані, щирі і єдино реальні.

Викладачі мають справу з нововведеннями, і без них мало що

може змінитися в навчальних закладах. Викладачі не вороги нововведень, вони хочуть виявити їх сенс і осмислити наслідки. А то, що чиновники будуть піддаватися критиці, так це нормально. Але все-таки, викладачам бажано не концентруватися безпосередньо на особистостях, які готові обговорювати реальні проблеми, і не шукати в їхніх діях користь або власний інтерес. Це не конструктивно в дискусіях. Однак, без організації інформаційного простору, без інформаційної служби, без чітко працюючого каналу зворотного зв'язку між владою і навчальними закладами (чиновниками, науковцями та викладачами) – складно говорити про реформи.

Це безпосередньо відноситься і до тьюторства. Так що перш ніж вводити позицію тьютора в навчальних закладах, потрібно виявити громадську думку в середовищі викладачів, батьків, дітей і проблеми, які не вирішуються в зв'язку з реформами в конкретному закладі.

Список використаних джерел

1. Курлянд З. Н. Теорія і методика професійної освіти : навчальний посібник / З. Н. Курлянд, І. О. Бартенєва, І. М. Богданова, О. А. Галіцан. – К. : Знання, 2012. – 390 с.

2. Літовка О. П. Тьюторство як професійно-педагогічна позиція майбутнього вчителя / О. П. Літовка // Сучасні педагогічні технології підготовки майбутніх учителів в умовах ступеневої освіти : матеріали регіон. наук.-практ. конф. – Стаханов : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – С. 202-208.

3. Лукіна Т. О. Тьютор / Т. О. Лукіна // Енциклопедія освіти / гол. ред. акад. В. Г. Кремень. – К., 2008 – С. 924.

4. Профессия «тьютор» / Т. М. Ковалева, Е. И. Кобыща, А. А. Теров, М. Ю. Чередилина. – М. : СФК-офис, 2012. – 303 с.